

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2018. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: 5. razred

Zaporka:

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova Županijskog povjerenstva:

1. _____
2. _____
3. _____

Mjesto i nadnevak: _____, 1. ožujka 2018.

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Ispit se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i praktičnim radovima primjenjuje se Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog velikog tiskanog slova.

Za vrijeme pisanja ispita ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama i praznim stranicama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

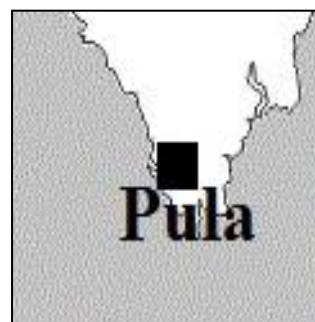
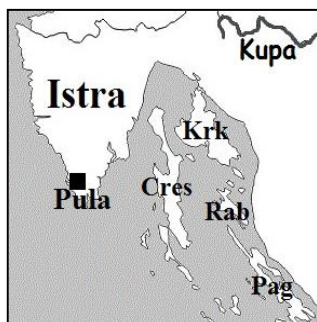
Potpuno ispravno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadatci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani velikim tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

**U PRVIH ŠEST ZADATAKA DVA SU TOČNA ODGOVORA.
ZAKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.**

- 2** ☐ 1. Koje su od navedenih tvrdnji točne o geografskim polovima Zemlje?
- a) Norvežanin Roald Amundsen bio je prvi čovjek koji je stigao na sjeverni geografski pol.
 - b) Geografski polovi se nalaze pod kutom od 90° u odnosu na ravninu polutnika.
 - c) Sila teža je slabija na geografskim polovima nego na ekvatoru.
 - d) Južni geografski pol je smješten na kopnenoj polutki Zemlje.
 - e) Promjer Zemlje je manji između Zemljinih polova nego na ekvatoru.
- 2** ☐ 2. Koja se od navedenih imena koriste za galaktiku u kojoj je smještena Zemlja?
- a) Andromeda
 - b) Kumova slama
 - c) Mali Magellanov oblak
 - d) Mliječna staza
 - e) Sunčev sustav
- 2** ☐ 3. U kojim toplinskim pojasevima je smještena Australija?
- a) žarkom
 - b) sjevernom umjerenom
 - c) južnom umjerenom
 - d) sjevernom hladnom
 - e) južnom hladnom
- 2** ☐ 4. Što se od navedenog ubraja u prirodno-geografske sadržaje prikazane na karti?
- a) granice
 - b) reljef
 - c) prometnice
 - d) gradovi
 - e) vode
- 2** ☐ 5. Koji se među navedenim pojmovima koriste za ostatke, otiske ili tragove davnih biljnih i životinjskih organizama koji su ostali sačuvani u stijenama?
- a) kristali
 - b) fosili
 - c) minerali
 - d) okamine
 - e) kamenje
- 2** ☐ 6. Koji su među navedenima krški reljefni oblici?
- a) sipina
 - b) klif
 - c) škrapa
 - d) ponikva
 - e) žalo

**U SLJEDEĆEM ZADATKU POREDAJ ODGOVORE UPISIVANJEM BROJEVA OD 1 DO 4 NA
CRTE ISPOD PRILOŽENIH KARATA.**

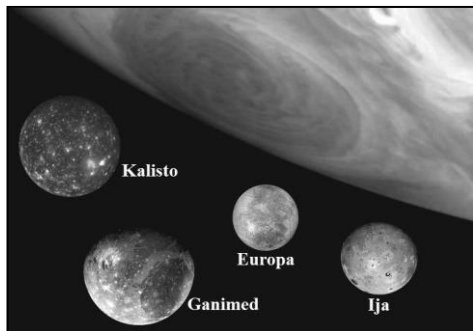
- 1** ☐ 7. Poredaj priložene karte od najkrupnijeg prema najsitnijem mjerilu, tako da na crtu ispod karte izrađene u najkrupnijem mjerilu upišeš broj 1, a ispod karte izrađene u najsitnijem mjerilu upišeš broj 4.



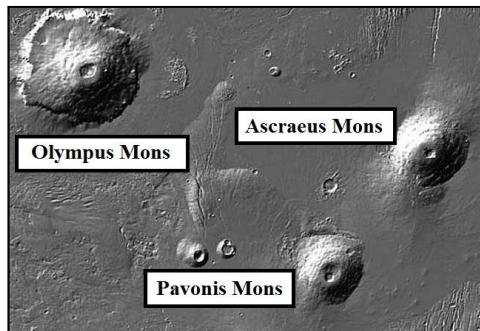
U SLJEDEĆIH PET ZADATAKA POVEŽI PAROVE UPISIVANJEM SLOVA NA CRTU ISPRED PONUĐENIH ODGOVORA. TRI CRTE MORAJU OSTATI PRAZNE.

2 **8.** Prikazane slike poveži s imenima planeta.

A)



B)



____ Jupiter

____ Mars

____ Merkur

____ Neptun

____ Uran

2 **9.** Poveži navedena mjesna vremena s pripadajućom udaljenošću od početnog meridijana ako je prema mjesnom vremenu u zvjezdarnici Greenwich u Londonu 12 sati i 30 minuta.

A) 12 sati i 22 minute

B) 12 sati i 34 minute

____ 2° zapadno od početnog meridijana

____ 1° zapadno od početnog meridijana

____ 1° istočno od početnog meridijana

____ 2° istočno od početnog meridijana

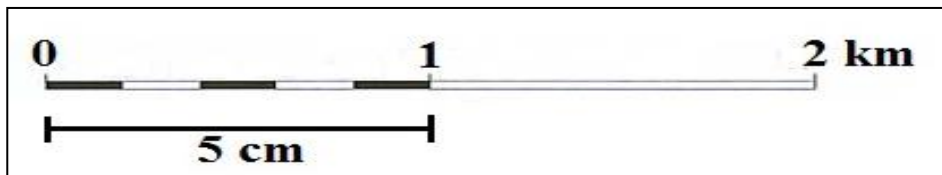
____ 3° istočno od početnog meridijana

prostor za računanje i skiciranje

2 **10.** Navedeno i prikazano mjerilo poveži s pripadajućim broječanim mjerilima.

A) 1 centimetar na karti predočava 2 kilometra u stvarnosti

B)



____ 1 : 2 000 000

____ 1 : 200 000

____ 1 : 20 000

____ 1 : 2 000

____ 1 : 200

prostor za računanje

2 **11.** Navedene planinske lance poveži s imenima kontinenata na kojima se nalaze.

A) *Alpe*

B) *Atlas*

____ Afrika

____ Azija

____ Europa

____ Južna Amerika

____ Sjeverna Amerika

2 **12.** Navedena objašnjenja pojmova poveži s pripadajućim pojmom.

A) *mjesto u Zemljinoj unutrašnjosti gdje nastaje potres*

B) *otvor na vrhu vulkana kroz koji izlaze užarena magma, plinovi i piroklastični materijal*

____ epicentar

____ magmatsko ognjište

____ krater

____ kanal

____ hipocentar

U SVAKOM OD SLJEDEĆA DVA ZADATKA SU PO TRI NETOČNA POJMA. PRONAĐI U TEKSTU NETOČNE POJMOVE, PREPIŠI IH U PRVI STUPAC TABLICE, A U ISTI RED U DRUGI STUPAC UPIŠI TOČNE POJMOVE.

- 3** **13.** Pažljivo pročitaj tekst o Mjesecu te riješi zadatak kao što je napisano u napatku.
- Prirodni sateliti su svemirska tijela koja kruže oko planeta. Zemljin prirodni satelit zove se Mjesec. Vrijeme koje je potrebno Mjesecu da napravi jedan krug oko Zemlje iznosi 27 i pol dana. Za to se vrijeme Mjesec pojavljuje u četiri osnovne mijene: mlađak, prva četvrt, uštap i druga četvrt. U prvoj polovini 20. stoljeća kineski astronauti postali su prvi ljudi koji su sletjeli na Mjesec i njime prošetali.*

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM

- 3** **14.** Pažljivo pročitaj tekst o orijentaciji te riješi zadatak kao što je napisano u napatku.
- Pojam orijentacija dolazi od latinske riječi oriens što znači sjever. Orijentirati se znači odrediti strane svijeta i položaj stajališta. Jedan od načina orijentacije tijekom dana je pomoću Sunca i ure s kazaljka. Na taj način odredit ćemo jug koji se nalazi na polovici kuta između oznake broja 12 na uri i velike kazaljke ure usmjerene prema Suncu. Tijekom noći na sjevernoj polutci Zemlje možemo se orijentirati pomoću zvijezde Sjevernjače u zviježđu Velikog medvjeda, a na južnoj polutci pomoću zviježđa Južni križ.*

NETOČAN POJAM	TOČAN POJAM

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE HRVATSKE.

- 1** **15.** Skupinu geografskih karata prema sadržaju kojoj pripada priložena karta nazivamo _____ karte.
- 3** **16.** Sva naselja u Hrvatskoj smještena su _____ od početnog meridijana i _____ od ekvatora, a naziv službenog vremena u Hrvatskoj je _____.
- 1** **17.** Zračna udaljenost između zračnih luka Brač i Dubrovnik na priloženoj karti u mjerilu 1: 5 000 000 iznosi 3 centimetra. Koliko iznosi ta udaljenost u stvarnosti?



prostor za računanje

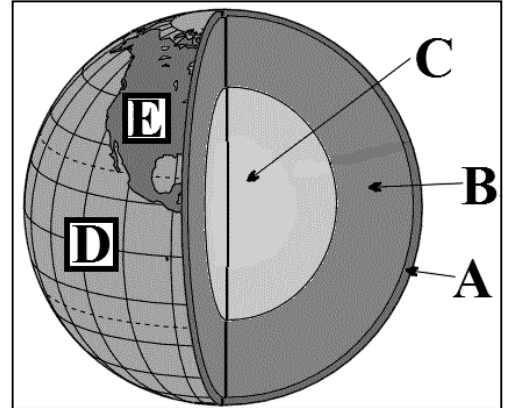
Zračna udaljenost između zračnih luka Brač i Dubrovnik iznosi _____ kilometara.

U SLJEDEĆA DVA ZADATAKA DOPUNI REČENICE.

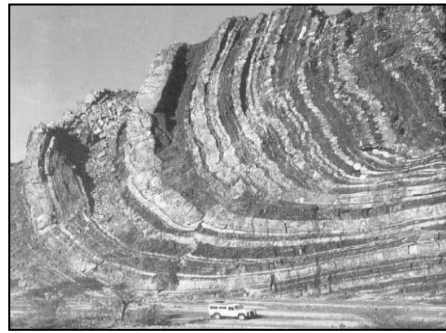
- 3** **18.** Imena kontinenata Starog svijeta su _____,
_____ i _____.
- 3** **19.** Stijene se prema postanku dijele u tri skupine. To su _____,
_____ i _____ stijene.

SLJEDEĆIH PET ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA I CRTEŽA.

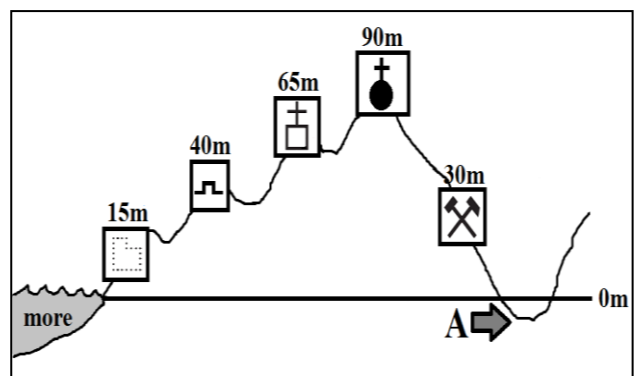
- 2** **20.** Naziv sloja ili lupine Zemlje koji je na priloženom crtežu označen slovom **A** je _____,
a onog označenog slovom **C** je _____.
- 2** **21.** Ime oceana koji je na priloženom crtežu označen slovom **D** je _____ ocean, a puni naziv toplinskog pojasa označenog slovom **E** je _____



- 2** **22.** Na crte ispod fotografija upiši nazive strukturnih jedinica litosfere prikazanih na njima.



- 2** **23.** Nadmorska visina na kojoj se nalazi kamenolom iznosi _____ metara, a relativna visina između kapele i ruševine iznosi _____ metara.



- 1** **24.** Općeniti naziv za udubljenje koje je na priloženom crtežu označeno strelicom i slovom **A** je _____.

prostor za računanje

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI POMOĆU PRILOŽENIH PLANOVA VATIKANA.

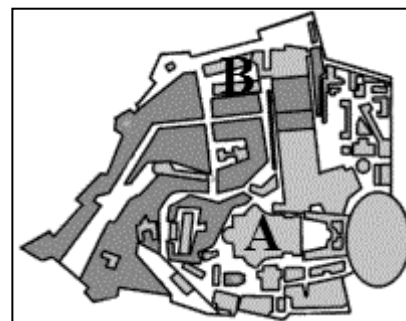


- 2** 25. Na crte iza slova upiši imena građevina označenih na planu desno slovima **A** i **B**.

A _____

B _____

- 1** 26. Ime najzapadnije smještene lokacije označene na gornjem planu Vatikana je _____.



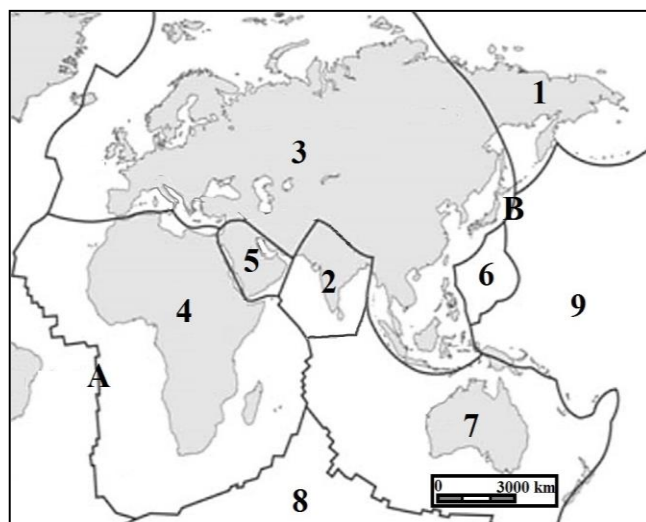
SLJEDEĆA TRI ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE LITOSFERNIH PLOČA.

- 2** 27. Na crte iza brojeva upiši imena litosfernih ploča označenih na priloženoj karti brojevima **1** i **8**.

1 _____ ploča

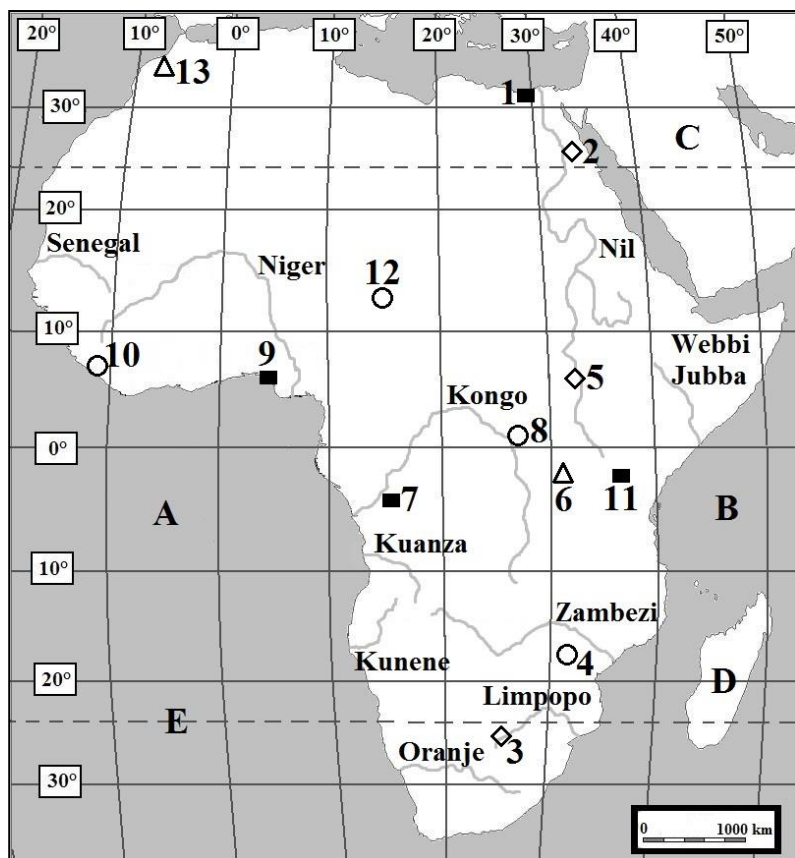
8 _____ ploča

- 2** 28. Vrstu pomicanja litosfernih ploča koja se odvija na granici označenoj slovom **A** nazivamo _____, a vrstu pomicanja litosfernih ploča koja se odvija na granici označenoj slovom **B** nazivamo _____.



- 2** 29. Ime litosferne ploče na kojoj je smještena Hrvatska je _____ ploča, a ona je na priloženoj karti označena brojem _____. Ime površinom najveće litosferne ploče na Zemlji je _____ ploča, a ona je na priloženoj karti označena brojem _____.

SLJEDEĆIH ŠEST ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE AFRIKE, TABLICE S IMENIMA GRADOVA KOJI SU BROJEVIMA OZNAČENI NA KARTI I TUMAČA ZNAKOVA.



ODABRANI GRADOVI (NA KARTI SU OZNAČENI GEOMETRIJSKIM LIKOVIMA I BROJEVIMA)	
1.	Aleksandrija (Al-Iskandariyah)
2.	Asuan (Aswan)
3.	Gaborone
4.	Harare
5.	Juba
6.	Kigali
7.	Kinshasa
8.	Kisangani
9.	Lagos
10.	Monrovia
11.	Nairobi
12.	N'Djamena
13.	Rabat (Ar-Ribat)

GRADOVI PREMA BROJU STANOVNIKA	
■	više od 2 500 000
○	1 000 000 - 2 500 000
△	500 000 - 1 000 000
◇	200 000 - 500 000

1. 30. Kigali, glavni grad Ruande, nalazi se na _____ ° _____ od ekvatora i _____ ° _____ od početnog meridijana.
2. 31. Među označenim gradovima na karti, ime grada smještenog u žarkom pojasu koji ima između 200 000 i 500 000 stanovnika je _____, a ime najzapadnijeg grada smještenog u žarkom pojasu koji ima više od 2 500 000 stanovnika je _____.
3. 32. Među označenim rijekama na karti, ime rijeke čiji je izvor smješten na 12° južno od ekvatora i 16° istočno od početnog meridijana, a ušće na 18° južno od ekvatora i 12° istočno od početnog meridijana je _____. Imena rijeka među označenima na karti čiji tok prolazi kroz dva toplinska pojasa su _____ i _____.
2. 33. Na crte iza slova upiši imena oceana označenih na priloženoj karti slovima **A** i **B**.
A _____ ocean **B** _____ ocean
2. 34. Ime kontinenta koji je na priloženoj karti označen slovom **C** je _____, a ime otoka koji je na priloženoj karti označen slovom **D** je _____.
2. 35. Kada Sunčeve zrake padaju okomito na paralelu koja je na priloženoj karti označena slovom **E**, u Hrvatskoj počinje godišnje doba čiji je naziv _____.
 Ime kontinenta koji je smješten zapadno od Afrike, a kojim prolazi paralela označena slovom **E** je _____.